

8th EFCAP (European Association for Forensic Child and Adolescent Psychiatry and Psychology and Other Involved Professions) Congress „In search for effective interventions with young offenders and victims“

29. – 31. 5. 2024. godine, Ponta Delgada, Azori, Portugal

Od 29. do 31. svibnja 2024. godine održan je 8. kongres Europskog udruženja za forenzičku dječju i adolescentnu psihijatriju i psihologiju i druge uključene profesije u Ponta Delagadi na azorskom otoku São Miguel. Podnaslov kongresa bio je „U potrazi za učinkovitim intervencijama za maloljetne počinitelje i žrtve kaznenih djela“, a sažetci su se mogli prijaviti u okviru 17 tema kongresa: procjena rizika i zaštitni čimbenici, protokoli i instrumenti za procjenu, različiti tretmansi pristupi maloljetnim počiniteljima, procjena i tretman djece i adolescenata žrtava kaznenih djela, intervencije u zajednici za maloljetne počinitelje i žrtve, preventivni programi, prakse u institucijskoj skrbi za djecu i mlade, tretman agresivnosti kod djece i adolescenata, maloljetni počinitelji seksualnih delikata, LGBTQIA+ mladi i pravosudni sustav, neurobiološki procesi i antisocijalno ponašanje, ne-urazvojni poremećaji i maloljetnici u kazneno-pravnom sustavu, ekstremno nasilje, online nasilje, maloljetnici i žrtve i pravna pitanja, nove tehnologije i nasilje u medijima.

Kongres bogatog sadržaja je kroz tri dana bio mjesto razmjene znanstvenih i stručnih spoznaja sudionika iz cijelog svijeta. Tako su održane ukupno 3 predkongresne radionice, 6 plenarnih izlaganja, 16 tematskih simpozija, 2 mini radionice, 2 masterclass-a, 1 okrugli stol, 7 sesija s usmenim izlaganjima i niz poster prezentacija.

Predkongresne radionice nosile su nazive: "The psychology of extreme violence: Threat assessment and exploring the pathway to intended violence in some high-profile cases" (voditeljica Clare Allely), "The Darkside of desire: developing compassion in young people and adolescents who commit sexually motivated offences" (voditelj Jon Taylor) i "Using the multisystemic therapy model to work collaboratively with young people at risk of gang involvement" (voditeljica Simone Fox).

Radionica na temu psihologije ekstremnog nasilja: Procjena prijetnje i istraživanje putanja do namjernog nasilja u nekim slučajevima visokog profila, bavila se ekstremnim primjerima nasilja (masovna ubojstva, ubojice u školi, teroristi i sl.). Temeljena je na radu i modelu za procjenu prijetnji Calhoun i Westona iz 2003. Analizirani su stvarni slučajevi masovnih ubojstava i pucnjava u SAD-u. Istraživači su u više navrata, pa i na ovoj radionici, otkrili da ne postoji prototip, univerzalni lik/profil koji održava ekstremne čino ve nasilja ili masovne pucnjave. Iz tog razloga procjene usmjerene na rizik, koje su same po sebi reaktivne i fokusirane na točnost predviđanja, nisu bile dovoljne za predviđanje ovih slučajeva. Zato su razvijene procjene prijetnji kako bi se osigurao alternativni,

proaktivni način za sprječavanje pojave nasilnih incidenata. Prikazane su prednosti i nedostaci procjene prijetnji za nasilne incidente kao i Protokol za procjenu terorističke radikalizacije (TRAP-18; Meloy i sur., 2015) i studije koje su ispitivale korisnost ovog protokola u praksi.

Radionica na temu suosjećanja i seksualno motiviranih kaznenih djela bavila se temom ljudske seksualnosti i pitanjima kada i kako pojedinac postaje svjestan iste. Nadalje se su se obrađivale teme o tome koja je socijalna podrška pojedincu bila dostupna vezano uz suočavanje s vlastitom seksualnošću, seksualnom orijentacijom i interesima, kao i koji socijalni sistemi sada podržavaju seksualnost osobe. Navedena su se pitanja kroz cijelu radionicu provlačila kroz nedominantne i ne-normativne seksualne orijentacije ljudi (pa i počinitelja seksualnih delikata i seksualno motiviranih kaznenih djela) i prizmu Modela razvoja suosjećanja, tugovanja, gubitka i traume (radi društveno neprihvatljive seksualne orijentacije ili interesa), identiteta, fiziološke podloge ponašanja (pa i seksualnog), evolucijskih teorija i funkcionalne analize razvoja rizičnih čimbenika počinitelja kaznenih djela koja su seksualno motivirana i samoregulacije seksualnoga ponašanja.

Radionica o multisistemskoj terapiji bavila se mladima koji su uključeni u bande ili su u opasnosti od kriminalnog ili seksualnog iskorištavanja, a koji se upućuju na multisistemsku terapiju (MST). Postojeća istraživanja MST-a dala su mješovite nalaze o korisnosti te intervencije za mlade ljude uključene u bande. U 2019. Youth Endowment Fund podržao je razvoj četiriju novih timova diljem Engleske za razvoj i implementaciju proširene verzije MST-a koja se posebno usredotočuje na mlade ljude koji su uključeni u seksualno iskorištavanje djece. Radionica je pružila pregled MST-a i istraživanja o bandama i iskorištavanju. Na temelju britanskih iskustava prilagodbe MST-a za mlade uključene u seksualno iskorištavanje djece i mlade uključene u bande, sudionici su naučili MST načela i načela suradničkog rada kroz studije slučaja.

Nakon svečanog otvorenja kongresa, uslijedilo je prvo plenarno predavanje kliničke psihologinje/psihoterapeutkinje i profesorice na Sveučilištu u Tilburgu koja se bavi forenzičkom zaštitom mentalnog zdravlja Chijs van Nieuwenhuizen naziva „Ask them first! Actively involving youngsters in risk assessment“. U svom je izlaganju govorila o važnosti participacije i uključivanja mladih u forenzičkoj skrbi i u forenzičkoj dječjoj i adolescentnoj psihijatriji u proces procjene rizika kao i o prednostima i nedostacima sudjelovanja mladih te je predstavila nizozemsku verziju instrumenta samoprocjene naziva Transition Inventory.

Nakon toga je uslijedilo sinkrono održavanje tematskih simpozija i usmenih izlaganja u 3 paralelne sesije. Simpoziji su se bavili suvremenim razvojjima u tretmanu visoko rizičnih psihijatrijskih pacijenata (rana detekcija i intervencije psihoze i učinkovitost Shema terapije) te globalnim perspektivama i spoznajama vezanim uz procjenu i intervencije i institucijski tretman maloljetnih počinitelja. Usmena izlaganja bila su strukturirana oko teme intervencija u rezidencijalnoj/institucijskoj skrbi za djecu i mlade.

Nakon kratke stanke, prvoga dana održano je još jedno plenarno predavanje „Exploring how certain features of Autism can provide the context of vulnerability to engaging in terroristic behaviour/online extremist groups and child sexual abuse material“ profesorice forenzičke psihologije na Sveučilištu Salford u Engleskoj i sudske vještakinje optuženika s poremećajem iz spektra autizma Clare Allely. Predavanje je bilo izuzetno zanimljivo i fokusirano na mali broj osoba s poremećajem iz spektra autizma (PSA) koji su počinitelji kaznenih djela vezanih uz terorizam, radikalizaciju, ekstremizam

te kako su obilježja vezana uz PSA rizični čimbenici za terorističko ponašanje i pripadnost ekstremističkim skupinama, ali i za seksualne delikte. Predavanje je zaključeno porukom da postoji hitna potreba da se urođene ranjivosti i rizici povezani s PSA-om, koji mogu doprinijeti uključivanju ovih osoba i optuženika u gledanje dječje pornografije ili materijala o seksualnom zlostavljanju djece, terorističko ponašanje i online ekstremističke skupine, prepoznaju i adresiraju u kaznenom pravu.

Drugi dan kongresa započeo je plenarnim izlaganjem "The dark side of the mind: Promoting compassion to inhibit callousness and cruelty" forenzičkog psihologa i psihoterapeuta s tridesetogodišnjim iskustvom rada u ovom području – Jona Taylora. U svojoj je prezentaciji govorio o traumi i terapiji usmjerenoj na suosjećanje kao primarnom terapijskom modalitetu za razumijevanje i nošenje s rizicima kod mladih koji počine ozbiljne prijestupe. Potom su u prijedodnevnom dijelu programa uslijedila 4 simpozija (na teme: intervencije utemeljene na dokazima za suzbijanje psihološke ranjivosti kod adolescenata koji žive u domovima; inovativne prakse, klinički projekti i istraživanja u forenzičkoj skrbi za djecu i mlade; seksualno zlostavljanje djece – obećavajući pristupi za bolje ishode; transformacija zatvorenih institucija za mlade u Nizozemskoj) i jedan Masterclass na temu ko-kreiranja novih intervencija s mladima i pružateljima usluga na odjelima dječje i adolescentske forenzičke psihijatrije. Masterclass se odvio u vidu radionice u kojoj su sudionici kongresa kroz igru uloga, uvažavajući načela i korake procesa pregovaranja i medijacije, zajedno s voditeljem radionice profesorom Arne Popma kreirali novu uslugu smještaja za mlade.

Usmene prezentacije u ovom bloku bavile su se temama seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te istraživanjima tretmanskih ishoda. Potom je u drugom dijelu dana uslijedilo plenarno predavanje "LGBTQ+ youth in the Child Welfare System: Experiences of resilience and resistance to intersectional discrimination" profesorice Monice López López s nizozemskog Sveučilišta u Groningenu. Autorica je tijekom cijelog predavanja naglašavala činjenicu da su LGBTQ+ djeca i mladi prezastupljeni u sustavima skrbi i pravosuđa za djecu i mlade, češće smješteni u domove nego u obiteljske oblike skrbi, izloženi raznim oblicima diskriminacije i nasilja vezanog uz njihov status seksualne i/ili rodne manjine. Predavanje je, osim ovih rizika i teškoća, bilo usmjereno i na snage, zaštitne čimbenike i pozitivne razvojne ishode tih mladih. Uz to je profesorica prikazala i rezultate dviju studija provedenih u Nizozemskoj i Španjolskoj o iskustvima LGBTQ+ mladih sa sustavima skrbi za djecu istražujući izazove i izvore socijalne podrške u njihovoj putanji skrbi, kao i tijekom njihovog procesa tranzicije u samostalan život. Zaključno su prikazane smjernice za politike i prakse za razvoj sigurnijeg i inkluzivnijeg okruženja skrbi koje je bolje prilagođeno potrebama ove skupine u skrbi. Potom su uslijedila 4 simpozija (izvanobiteljska skrb za djecu i mlade – politike, usluge i prakse; zaštitni čimbenici za agresivnost i preventivni programi za razvoj socijalnih i emocionalnih vještina; razvoj osobnosti kod djece i mladih u riziku za kriminalna ponašanja; razvoj suosjećanja kod djece u institucijskom smještaju), dvije radionice (na temu protokola za detekciju maloljetnih počinitelja kaznenih djela) i jedan blok usmenih izlaganja na temu procjene i pravnih dilema i pitanja. Potom je uslijedilo još jedno plenarno predavanje naziva "A translational social neuroscience model for the development of antisocial behavior from childhood to adulthood" koje je održao Arne Popma, profesor i voditelj Odjela za psihijatriju u Sveučilišnom medicinskom centru Amsterdam. Govorio je o socijalnoj neuroznanosti i nužnosti implementiranja suvremenih spoznaja iz neuroznanosti i sociologije u općeprihvaćen biopsihosocijalni okvir rada u forenzičkoj dječjoj i adolescentnoj psihijatriji.

Treći dan kongresa započeo je plenarnim predavanjem konzultantice u području multisistemske terapije i kliničke i forenzičke psihologinje Simone Fox naziva "Multisystemic Therapy Across Europe: Implementation and Evolution", zaposlene i na Kings College London. Autorica je predstavila multisistemsku terapiju, ciljeve, ciljane skupine korisnika i rezultate evaluacijskih istraživanja u Europi i SAD-u. Potom su uslijedila 4 simpozija, 1 masterclass (Promocija dobrobiti i otpornosti kod LGBTQ+ mladih u sustavu skrbi kroz politike i prakse) i 2 bloka usmenih izlaganja (rizični i zaštitni čimbenici vezani uz kriminalno ponašanje i funkcionalne ishode mlađih punoljetnika s poviješću izdvajanja iz obitelji; intervencije u sustavu maloljetničkog pravosuđa; važnost praksi usmjerenih na obitelj u skrbi za djecu i mlade i rizično ponašanje djece i mladih u zatvorenim pravosudnim ustanovama). Dva bloka usmenih izlaganja tematski su se bavila istraživanjima o tretmanskim ishodima i mentalnim zdravljem i povezane varijablama.

Svoj doprinos kongresu dale su članice Odsjeka za poremećaje u ponašanju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta. Tako je izv. prof. dr. sc. Ivana Maurović imala usmeno izlaganje (u koautorstvu) naziva „Examining the role of static and dynamic risk factors in the prediction of norm breaking behavior among youth with behavior problems“, izv. prof. Gabrijela Ratkajec Gašević (u koautorstvu) „Exploration of parental capacities of children and youth with behavior and mental health problems“, a izv. prof. dr. sc. Anja Miroslavljević je usmeno izložila predavanje „Young people leaving residential care-professionals' perspective“ (također u koautorstvu).

Kongres je bio kvalitetno organiziran, sadržajno bogat i zanimljiv te je okupio znanstvenike i stručnjake/praktičare u području dječje i adolescentne i forenzičke psihijatrije. Idući EFCAP kongres najavljen je za 2026. godinu na Cipru.

Pripremila:

Anja Miroslavljević